

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Den romantiske skole i Tyskland (1873)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 212. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992358920032/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

hedskrigen 1813 var overvejende et Udslag af Begejstring. Sejrene i 1870 fortrinsvis et Udslag af den forsynligste Beregning.

Den Idé, under hvis Stjerne det nye Tyskland staar, er Ideen om at indordne sig i et Hele. Den gennemtrænger Livet og Literaturen. Udtrykket *I Række og Geled* (Titlen paa en Roman af Spielhagen) kan i denne Henseende betegnes som det almindelige Løsen. Man vil samle det Spredte og udsprede den paa altfor faa Hænder opsamlede Kultur, man vil grunde en stor Stat og et stort Samfund og fordrer Afkald af den Enkelte til Bedste for Massevirkningen. Massevirkningen! Den finder man overalt i Tidsalderens betydeligste Fremtoninger. Det er Troen paa den, som ligger til Grund for Bismarcks Organisation som for Lassalles Agitation, for Moltkes Krigskunst som for Wagners Musik. Det er Viljen til at opdrage Folket og samle det om fælles Maal, der ligger bagved Prosaskribenternes Forfattervirksomhed. Det at holde sig til Sagen og Genstanden har alle de Frembringelser tilfælles, der sikrest afspejler Tiden. Massevirkningen betinges i Literaturen af Forholdet til historiske Tanker. Den Enkeltes Forhold til Staten, Opofrelsen af den personlige Egenraadighed og Originalitet, idet Jeget spændes for Statsvognen, staar i denne Literatur i skarp Modsætning til Romantikens Fordulelse af det aandrige Individ med alle dets Særheder og til Ligegyldigheden for alt Historisk og Politisk. Romantiken var og blev jo fortrinsvis Salonpoesi og dens Ideal det aandrige Selskab og den æstetiske Te (se f. Eks. Samtalerne i Tiecks *Fantasus*).

Ti hvor ganske anderledes saa det ikke ud i Livet og i Literaturen tilførn! Overalt ser vi det løsrevne Selv i dets hjemløse Vilkaarlighed. Det frie uhistoriske Selv det er Stjernen her. Hele Riget er delt i en Mangfoldighed af Smaastater under 300 Suveræner og 1500 Halvsuveræner. I disse hersker det attende Aarhundredes saakaldte oplyste Enevælde med sine smaaligt forstenede Samfundsforhold. Adelsmanden er Herre over sine Livegnee, Husfaderen Jeronimus overfor sin Familie; paa alle Kanter streng Justits og ingen Retfærdighed. Ingen store Opgaver i Virkeligheden for den Enkelte; derfor ingen Plads for Geniet. Teatret bliver det eneste Sted, hvor den, som ikke er fyrstelig født, kan gennemleve alle Menneskelivets Optrin. Deraf Literaturens Teatergalskab. Da der intet Samfund er at virke i, faaar al Virksomhed nødvendigvis Form enten af Kamp mod Virkelig-